

Bijlage

Verantwoording onderzoek 'onzekerheid'

Auteur

Charlotte van Miltenburg

Inhoudsopgave

1.	Opzet	3
1.1	Aanpak in verschillende fasen	3
2.	Dataverzameling fase 3	5
2.1	Steekproef fase 3	5
2.2	Vragenlijst fase 3	6
2.3	Benadering	6
2.4	Verloop	6
2.5	Respons en weging	7
2.6	Beoordeling vragenlijst	8
A	Bijlage 1: Gespreksleidraad fase 2	9
B	Bijlage 2: Vragenlijst fase 3	13

1. Opzet

1.1 Aanpak in verschillende fasen

Dit onderzoek bestond uit 3 fasen:

1. Een kleinschalig, kwantitatief onderzoek
2. Eén-op-één interviews
3. Een grootschalig kwantitatief onderzoek

De drie fasen worden hieronder kort toegelicht. De overige paragrafen uit deze notitie hebben alleen betrekking op fase 3 (representatief kwantitatief onderzoek).

Fase 1. Kleinschalig, kwantitatief onderzoek

We begonnen het traject met een korte kwantitatieve vragenlijst die onderdeel was van het maandelijkse opinieonderzoek. De dataverzameling liep van 12 tot 15 november, en betrof een netto steekproef van $n=1010$. Deze steekproef is door weging representatief voor de Nederlandse bevolking wat betreft geslacht, leeftijd, opleiding, regio en stem bij de Tweede Kamer verkiezingen van 2021. Deze fase diende twee doelen:

- Inventariseren hoeveel en welke typen onzekerheid leven bij welke doelgroepen
- Voorselectie respondenten diepte-interviews

Fase 2. Kwalitatieve interviews

Vervolgens voerden we interviews uit. De interviews werden gebruikt om:

- De hypothese over de thema's waarop men onzekerheid kan ervaren te 'toetsen': werken, wonen, financiën, gezondheid en veiligheid in de buurt.
- Inzicht te krijgen in thema's en belevingen die nog niet vooraf waren bedacht.
- Een hoogwaardige vragenlijst op te stellen voor fase 3.

Op basis van de antwoorden uit fase 1 selecteerde I&O Research geschikte respondenten. Ze moesten over tenminste één van de uitgevraagde aspecten (heel) onzeker zijn. Voor de selectie hielden wij ook rekening met de spreiding op verschillende persoonskenmerken.

In totaal gaven 112 respondenten aan mee te willen werken en 94 konden ook op een van de interviewdagen (17 t/m 23 november). Er zijn 16 respondenten uitgenodigd voor een interview, waarvan er 15 daadwerkelijk zijn uitgevoerd. Eén persoon kwam niet opdagen. De interviews zijn online uitgevoerd door middel van videobellen. De opdrachtgevers vanuit de WRR keken mee met alle 15 interviews.

Tabel 1 (volgende pagina) geeft een overzicht van de achtergrondkenmerken waarop we hebben geselecteerd. Voorafgaand aan de interviews is samen met de WRR een gespreksleidraad opgesteld. Deze leidraad is als bijlage A toegevoegd bij deze notitie.

Tabel 1. Achtergrondkenmerken van de uitgenodigde deelnemers

Geslacht	Migratie achtergrond	Leeftijd	Opleiding	aantal items 'onzeker'	Betaald werk?	Type dienstverband
Man	Nee	21	Hoog	4	Ja, 5 tot 8 uur	Tijdelijk, geen uitzicht op een vast contract
Man	Nee	23	Hoog	3	Nee, geen betaald werk	
Man	Nee	26	Middelbaar	7	Wil ik liever niet zeggen	
Vrouw	Ja	26	Hoog	5	Ja, 1 tot 5 uur	Flex-nuluren- of oproep
Man	Nee	33	Middelbaar	8	Ja, 8 tot 16 uur	Vaste dienst
Vrouw	Nee	33	Hoog	2	Ja, 32 uur of meer	Vaste dienst
Man	Ja	36	Hoog	1	Ja, 32 uur of meer	Vaste dienst
Vrouw	Nee	38	Middelbaar	1	Ja, 16 tot 32 uur	Vaste dienst
Man	Nee	38	Laag	6	Nee, geen betaald werk	
Man	Nee	38	Laag	4	Ja, 1 tot 5 uur	Flex-nuluren- of oproep
Man	Nee	42	Laag	1	Ja, 32 uur of meer	Vaste dienst
Vrouw	Nee	49	Laag	5	Nee, geen betaald werk	
Vrouw	Nee	52	Hoog	1	Ja, 32 uur of meer	Vaste dienst
Vrouw	Nee	54	Middelbaar	4	Ja, 32 uur of meer	Vaste dienst
Man	Ja	57	Middelbaar	-	Nee, geen betaald werk	
Vrouw	Ja	67	Laag	3	Nee, geen betaald werk	

Rode arcering: no-show

Fase 3. Representatief kwantitatief onderzoek

Voor fase 3 hebben de WRR en I&O Research gezamenlijk een vragenlijst ontwikkeld. Deze vragenlijst is online uitgezet onder leden van het I&O Research Panel. Uiteindelijk is een databestand met twee weegvariabelen, namelijk de weging mét en zonder stemkeuze bij de Tweede Kamerverkiezingen 2021, opgeleverd aan de WRR. Onderstaande paragrafen gaan verder in op de onderzoeksmethode van deze fase.

2. Dataverzameling fase 3

2.1 Steekproef fase 3

De doelgroep van fase 3 bestond uit inwoners van Nederland van 18 jaar en ouder. Vooraf is afgesproken om een netto steekproef van $n=2.000$ te realiseren. Hiervoor zijn 4363 respondenten via het I&O Research Panel uitgenodigd om mee te doen.

Daarbij zijn via het externe bureau PanelClix aanvullend 152 respondenten met een niet-Westerse migratieachtergrond geworven. Het is niet bekend hoe veel respondenten zijn uitgenodigd. Er liepen op dat moment meerdere onderzoeken waarvoor één groep in een keer is uitgenodigd en met een routersysteem naar de verschillende onderzoeken is gestuurd.

Het I&O Research Panel telt momenteel ruim 35.000 actieve panelleden. Het panel is ISO 20252-Annex A-gecertificeerd. Panelleden worden, via aselecte steekproeven, actief door I&O research geworven, doorgaans via (gemeentelijke) bevolkingsregisters. Zelfaanmelding is niet mogelijk, omdat dit kan leiden tot een selectiebias. Van de panelleden zijn de standaard achtergrondkenmerken bekend. Behalve standaardkenmerken die voortkomen uit de Gouden Standaard van de MarktonderzoekAssociatie (MOA, via CBS), beschikken we voor een ruime meerderheid van onze panelleden over aanvullende profielkenmerken. Panelleden ontvangen spaarpunten voor het invullen van vragenlijsten. Deze punten kunnen zij inwisselen voor Bol.com-tegoed of een donatie aan een goed doel.

Bij het trekken van de bruto steekproef is gezorgd voor goede samenstelling naar leeftijd, sekse, regio (Nielsen-gebieden) opleiding en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen van 2021.

Aanvullend zijn in het I&O Research Panel extra respondenten benaderd uit lage inkomensklassen en minder uit (boven) modale inkomensklassen. Tabel 2 geeft de verwachte aantallen per opleidings- en inkomensklasse weer bij een representatieve steekproef van $n=2.000$. Het doel was om per opleidingsniveau voor de eerste vijf inkomensklassen minimaal 90 respondenten per cel te realiseren. Dat hield in dat er minder middelbaar- en hoogopgeleiden uit de vierde en vijfde inkomensklassen zijn benaderd en meer uit de eerste drie.

Tabel 2. Verwacht netto aantal respondenten bij een representatieve steekproef van $n=2000$.

Inkomensklasse	Opleidingsniveau		
	Laag	Middelbaar	Hoog
1. minder dan € 14.100	46	56	46
2. € 14.100 tot € 29.500	96	88	60
3. € 29.500 tot € 36.500	66	112	52
4. € 36.500 tot € 43.500	94	154	110
5. € 43.500 tot € 73.000	38	152	182
6. € 73.000 tot € 87.100	14	50	86
7. € 87.100 of meer	14	44	94

2.2 Vragenlijst fase 3

De vragenlijst voor dit onderzoek is opgesteld door de WRR. I&O Research is opgetreden als sparringpartner en heeft meerdere keren advies gegeven over de vragen.

De vragenlijst is door I&O Research geprogrammeerd in SPSS-gebaseerde software (Author). De online vragenlijst is geschikt om in te vullen in alle gangbare webbrowsers (Chrome, Firefox, Edge, etc.). Voor slechtzienden of mensen die moeite hebben met lezen, is het mogelijk de lettergrootte te vergroten. Eveneens is de online enquêteomgeving geschikt voor de voorleesfunctie die respondenten op hun browsers kunnen hebben geïnstalleerd. Hiermee is voldaan aan de WCAG 2.0 normen voor digitale toegankelijkheid en overheidsinformatie.

De definitieve vragenlijst zoals die uiteindelijk is afgenomen, is als bijlage B bij dit verslag gevoegd.

2.3 Benadering

De voor dit onderzoek geselecteerde panelleden uit het I&O Research panel ontvingen per e-mail een uitnodiging voor deelname aan het onderzoek. De uitnodigingsmail bevatte de volgende inleiding:

“Graag nodigen wij u uit voor een nieuw onderzoek. De vragen gaan over hoe uw leven er op dit moment uitziet en hoe u naar de toekomst kijkt. Bijvoorbeeld op het gebied van wonen, werken, uw gezondheid en de mensen in uw omgeving.

Dit onderzoek is voor een wetenschappelijke organisatie die een beter inzicht wil krijgen in het leven van mensen in Nederland.

We hopen dat u mee wilt doen.

Het invullen van deze vragenlijst kost ongeveer 10 minuten. Door deel te nemen aan dit onderzoek kunt u <x> punten verdienen.”

2.4 Verloop

De dataverzameling vond plaats van 3 december tot en met 6 december. Er is geen herinneringsmail voor deelname uitgestuurd, gezien de hoge respons (zie paragraaf 2.3) die op 6 december in de ochtend al was behaald. In de uitnodiging werd aangegeven dat het invullen ongeveer 10 minuten zou kosten. Drie kwart (76,4%) deed niet langer dan 10 minuten over het invullen en 14,2 procent deed er 10 tot en met 15 minuten over. De overige respondenten (9,4%) deden er langer dan 15 minuten over.

2.5 Respons en weging

Van de 4.363 uitgenodigden via het I&O Research Panel namen er uiteindelijk 2701 deel, een respons van 61,9 procent. Via PanelClix deden 152 deelnemers mee.

Het includeren van een groter aantal respondenten uit lagere inkomensklassen is vrijwel volledig gelukt. Alleen binnen de groep hoogopgeleiden met een inkomen tussen 29.500-36.500 is het niet gelukt om 90 respondenten te includeren. Onderstaande tabel 3 geeft links de verwachting weer van de opleiding- en inkomensverdelingen bij een netto steekproef van n=2000 en rechts de (ongewogen) realisatie bij n=2853.

Tabel 3. Verwachting en realisatie van respondenten wat betreft opleidingsniveau en inkomen.

	Verwachting (bij n=2000)			Realisatie (n=2840)*		
	Opleidingsniveau			Opleidingsniveau		
Inkomen	Laag	Middelbaar	Hoog	Laag	Middelbaar	Hoog
minder dan € 14.100	46	56	46	122	95	116
€ 14.100 tot € 29.500	96	88	60	150	146	138
€ 29.500 tot € 36.500	66	112	52	145	135	77
€ 36.500 tot € 43.500	94	154	110	130	178	146
€ 43.500 tot € 73.000	38	152	182	138	214	248
€ 73.000 tot € 87.100	14	50	86	15	50	114
€ 87.100 of meer)	14	44	94	12	48	138
weet ik niet/wil ik niet zeggen	74	122	70	81	134	70
Totale n per kolom	442	778	700	793	1000	1047

Noot: *13 respondenten hadden een missende waarde.

De steekproef werd volgens de normen van de Gouden Standaard (CBS) gewogen op geslacht, leeftijd, opleiding en regio en achteraf op de stem tijdens de Tweede Kamerverkiezingen in 2021. Tabel 4 op de volgende pagina weergeeft de normcijfers volgens de gouden standaard, en ongewogen en gewogen (geslacht, leeftijd, opleiding, regio) realisatie.

De wegefficiëntie na het wegen op geslacht, leeftijd, opleiding en regio (Nielsen-indeling) was 90 procent. Hier had:

- 2,8% een factor kleiner dan 0,5 (n=81)
- 95,7% een factor tussen 0,5 en 2
- 1,5% een factor hoger dan 2 (n=42)

Na het wegen op het stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen van 2021 zakte de wegefficiëntie naar 82%. Hier had:

- 6,7% een factor kleiner dan 0,5 (n=191)
- 90,5% een factor tussen 0,5 en 2
- 2,8% een factor hoger dan 2 (n=81)

Tabel 4. Normcijfers Gouden Standaard en realisatie, ongewogen en gewogen

variabelen	Normcijfers Gouden Standaard	ongewogen	gewogen
<i>geslacht</i>	%	%	%
Man	49,3	50,3	49,3
Vrouw	50,7	49,7	50,7
<i>leeftijd</i>			
18 t/m 39	34,3	25,1	34,3
40 t/m 64	42,4	45,2	42,4
65+	23,3	29,7	23,2
<i>Opleiding</i>			
Laag (t/m mavo)	21,3	27,8	20,7
Middelbaar (mbo t/m vwo)	39,7	35,2	40,2
Hoog (hbo/wo)	39,0	36,9	39,1
<i>Regio</i>			
West (UT, NH, ZH)	45,3	44,0	45,3
Noord (GR, FR, DR)	10,0	10,8	10,0
Oost (OV, GD, FL)	20,8	20,6	20,8
Zuid (ZL, NB, LB)	23,8	24,5	23,8

2.6 Beoordeling vragenlijst

Aan de deelnemers wordt na afloop van elke vragenlijst gevraagd om deze te beoordelen. De gemiddelde beoordeling van deze enquête was een 7,8 (op een schaal van 1-10)

Cijfer	Percentage (n=2691)
0-5 (onvoldoende)	3,3%
6	7,4%
7	23,7%
8	39,8%
9	17,2%
10	8,5%

A Bijlage 1: Gespreksleidraad fase 2

Interview/gespreksleidraad 'leefsituatie nu en in de toekomst'

In opdracht van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid

18-11-2021, versie 3

Data van interviews/focusgroepen: 17-23 november

Aantal interviews/focusgroepen: 16

Totale gespreksduur: ongeveer 60 minuten

Vorm: online (beeldbellen) (17-23 nov)

Benodigdheden: beeldbelapparatuur en -link, associatiekaarten

- Deze leidraad is een handvat voor de interviewer: er zal zodanig worden doorgevraagd dat het 'wat', 'hoe' en het 'waarom' achter de antwoorden duidelijk wordt. Er zal zo veel mogelijk worden aangesloten bij de terminologie en de woordkeuze van de respondenten. Onderstaande vragen geven een overzicht van de te behandelen onderwerpen.
- De interviews zijn semigestructureerd. Dat betekent dat er kan worden afgeweken van de leidraad als dit ten goede komt aan het gesprek. Ook kan de leidraad worden aangepast na een aantal interviews als dit nodig blijkt.
- De interviewvragen worden zo open mogelijk gesteld, om de vragenlijst voor fase 3 zo veel mogelijk te kunnen verrijken. De interviewer zal wel bijsturen als de respondent te veel afwijkt van de onderwerpen waarin we geïnteresseerd zijn.

Extra opmerking voor de interviewers

- Heb in het bijzonder aandacht voor onzekerheid over dingen die nu al zo zijn, of waarvan zeker is dat het gaat gebeuren, en onzekerheid over dingen die misschien gaan gebeuren.

1. Introductie en kennismaking (5-10 minuten)

Het doel van dit gedeelte is de respondent op zijn/haar gemak stellen en te 'openen' voor het gesprek.

Welkom

- Bedanken voor deelname, interviewer stelt zichzelf voor
- Informeren over doel onderzoek:

In dit interview willen we meer te weten komen over hoe je gebeurtenissen en ontwikkelingen in jouw leven en leefomstandigheden de afgelopen jaren ervaart en welke invloed deze ontwikkelingen hebben op jouw dagelijks leven. Met behulp van dit interview (we doen er in totaal 16), maken we een rapport en kunnen we een goede vragenlijst opstellen, die we gaan versturen aan een groep mensen uit de Nederlandse bevolking.

- Uitleg opzet gesprek (duur van gesprek, opname, meekijkers en notulist)

Gesprek duurt ongeveer 1 uur. Er is een notulist aanwezig die aantekeningen maakt, en nog een andere collega. De opdrachtgever kijkt mee met het interview. Mogelijk zullen zij via de nog een

vraag stellen voor aan het eind van het gesprek. Het interview wordt opgenomen als jij dat goed vindt.

- Vertrouwelijkheid: opname alleen voor intern gebruik I&O, anonieme verwerking in een verslag en de vragenlijst.
- Er is geen goed of fout; alle meningen, gedachten en wensen zijn jouw eigen waarheid en daarmee van belang.
- Omdat we beperkt de tijd hebben en veel willen weten, kan het voorkomen dat we je af en toe onderbreken, omdat we nog meer vragen hebben over andere onderwerpen. Bij voorbaat excuses hiervoor. We hopen op je begrip.

Kennismaken met de respondent

- Kun je kort iets vertellen over jezelf? Je naam, leeftijd, gezinssituatie?

1. Associatie met ontwikkelingen in jouw leven nu (5 minuten)

Het doel van dit gedeelte is om een eerste beeld te krijgen van de associaties die de respondent heeft (gehad) met zekerheid en onzekerheid. Omdat we geïnteresseerd zijn in een vrije associatie van de respondent, hebben we het hier nog over ‘ontwikkelingen in de Nederlandse maatschappij en wat die betekenen voor jouw leven’. Voor de oefening maken we gebruik van associatiekaarten (of ander beeldmateriaal). Doel hiervan is om de respondent meer vanuit een onderbewuste ‘gevoelslaag’ te laten antwoorden. Dit levert vaak een rijker antwoord op dan een gewone vraag op cognitief niveau.

“We zijn erg benieuwd hoe jouw leven er op dit moment uit ziet. Om daar meer over te weten te komen beginnen we met een oefening waarbij ik een beroep doe op je verbeeldingskracht. Je ziet hier (op het scherm) een aantal kaarten. Als je nu denkt aan wat er op dit moment allemaal speelt in jouw leven en wat voor invloed dat op jou heeft, welke kaart past daar dan volgens jou het beste bij? Denk hierbij aan je werk, hoe je woont, in wat voor buurt, je gezondheid, je omgeving? Het beste is om niet te lang na te denken, maar op je eerste gevoel een kaart te kiezen.”

- Kun je vertellen waarom je deze kaart hebt gekozen?
- Kun je een voorbeeld geven uit jouw dagelijks leven, dat past bij dit gevoel?

2. Toekomst (30 minuten)

In dit van het interview willen we horen van de respondenten hoe zij naar de toekomst kijken. Hoe zeker voelen ze zich daarover? In dit onderdeel is het belangrijk om te achterhalen of mensen de zorgen die ze hebben ook kwalificeren als onzekerheid én, of het onzekerheid is/zorgen zijn die nu al worden ervaren of wat mogelijk kan gebeuren in de toekomst (voor zichzelf of voor de kinderen).

Nu wil ik een sprong met je maken naar de toekomst. Probeer eens na te denken over je leven in de komende vijf jaar.

Ideale situatie?

- Hoe ziet jouw ideale toekomst er uit?
- Hoe groot schat je de kans dat dit echt gaat gebeuren?
- Wat staat er in de weg? Welke belemmeringen zijn er?

Zekerheid

- Zijn er nog andere dingen uit jouw toekomstbeeld waar je je heel zeker over voelt/naar uit kijkt in jouw leven in de komende vijf jaar? Kun je een voorbeeld geven?

Onzekerheid (17 minuten)

- Zijn er ook ontwikkelingen waar je je zorgen over maakt als je denkt aan jouw leven in de komende vijf jaar?
- *Specifiek ben ik geïnteresseerd in:*
  - Werk
  - Financiële situatie
  - Sociaal netwerk (ook partner)
  - Gezondheid
  - Wonen
- Zou je deze zorg zelf omschrijven als onzekerheid? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet?
- Zo nee, kun je iets benoemen waar jij wel onzekerheid over voelt voor in de toekomst?
- Wat is onzekerheid eigenlijk voor jou?

- In hoeverre houdt het je nu bezig, doe je nu al iets om die situatie te voorkomen?
- Zijn er mensen bij wie je hulp kunt zoeken? Denk hierbij aan mensen in je eigen netwerk zoals familie of vrienden, of officiële instanties zoals de gemeente, maatschappelijk werk of de politie?

3. Positieve en negatieve ontwikkelingen in het verleden (10 minuten)

In dit onderdeel gaan we een beter beeld krijgen van de zekerheden en onzekerheden die de respondent heeft gehad in recente jaren. We zijn dus benieuwd naar zowel de positieve veranderingen, als de 'negatieve'. We starten met de positieve ontwikkelingen.

Positief (3 minuten)

- Kun je vertellen over een moment of situatie uit de afgelopen vijf jaar waardoor je veel zekerheid in je leven voelde (of voelt), en waarom?
  - *Indien de respondent in eerste instantie niet vertelt over iets uit de domeinen vragen we hier in tweede instantie expliciet naar: werk, wonen, gezondheid, veiligheid, financiën, sociaal netwerk. Maar het liefst houden we het zo open mogelijk. Na een aantal interviews kunnen we ook beslissen om gericht te vragen naar de domeinen, als we zien dat onderwerpen heel veel of heel weinig aan bod komen.*

Negatief (17 minuten)

Openingsvraag

- Kun je vertellen over een moment, gebeurtenis (of meerdere) uit de afgelopen vijf jaar waardoor je veel onzekerheid voelde (of voelt) in je leven? Denk hierbij met name aan je gezondheid, je werk, je financiële situatie en je sociale omgeving.
  - *De kerndomeinen werk, inkomen, gezondheid, en sociaal netwerk in ieder geval behandelen met de respondent. Eventueel ook terugkomen op wat respondent aangaf in oefening met associatiekaarten. Deze vraag en de vervolgvragen kunnen een keer herhaald worden als de respondenten over meerdere domeinen iets wilt zeggen. Als er tijd is, zijn we ook nog geïnteresseerd in wonen/huisvesting en veiligheid in de buurt.*

Vervolg vragen:

- Wat maakte dat je hierbij onzekerheid (onveiligheid/wantrouwen) voelde?
- Had dit ook invloed op andere dingen of gebeurtenissen in je leven?
- Hoeveel invloed had of heb je hier zelf op deze situatie? Of: wat kon of kun je zelf doen om deze situatie te verbeteren?
- Heb je hulp gekregen in deze situatie? Op wie kun je een beroep doen? Denk hierbij aan mensen in je eigen netwerk zoals familie of vrienden, of officiële instanties zoals de gemeente of de politie. Wat is de reden waarom je juist op deze mensen een beroep doet?
  - *Het is belangrijk om te weten waarom mensen juist in hun eigen netwerk of bij instanties hulp zoeken*

4. Wrap-up en afsluiting (10 minuten)

Het doel is om samen met de respondent het gesprek af te sluiten

- Zijn er nog vragen die de meekijkers zouden willen stellen?
- Is er nog iets wat je graag wilt benoemen? (als interviewer inschat dat de respondent nog graag iets wil zeggen)

De interviewer bedankt de respondent(en) voor deelname

B Bijlage 2: Vragenlijst fase 3

Welkom

Fijn dat u mee wilt doen aan dit onderzoek. De vragen gaan over hoe uw leven er op dit moment uitziet en hoe u naar de toekomst kijkt. Bijvoorbeeld op het gebied van wonen, werken, uw gezondheid en de mensen in uw omgeving. Dit onderzoek is voor een wetenschappelijke organisatie die een beter inzicht wil krijgen in de leefsituatie van mensen in Nederland. Het invullen van deze vragenlijst kost ongeveer 10 minuten.

De eerste vragen gaan over werk en de arbeidsmarkt.

V1a

Heeft u momenteel betaald werk? Zo ja, voor hoeveel uur per week heeft u (gemiddeld) betaald werk?

1. ja, 1 tot 4 uur betaald werk per week
2. ja, 5 tot 8 uur betaald werk per week
3. ja, 8 tot 16 uur betaald werk per week
4. ja, 16 tot 32 uur betaald werk per week
5. ja, 32 uur of meer betaald werk per week
6. Nee, geen betaald werk
7. Wil ik liever niet zeggen → *door naar v1L*

Indien v1a = 6

V1b

U heeft dus geen betaald werk. Bent u op zoek naar betaald werk?

1. Ja
2. Nee

Indien v1a = 6 & v1b=2

V1c

Waarom bent u niet op zoek naar betaald werk?

1. Ik volg nog een opleiding/studie
2. Mijn partner verdient genoeg
3. Ik ben arbeidsongeschikt/ik ben niet in staat om te werken
4. Ik ben met pensioen
5. Anders

Indien v1a = 1,2,3,4,5

V1d

Wat voor type dienstverband heeft u?

Indien u meerdere typen dienstverband hebt, vink dan aan welke voor u het meeste inkomen oplevert

1. Vaste dienst
2. Tijdelijk, met uitzicht op een vast contract
3. Tijdelijk, geen uitzicht op een vast contract
4. Ik ben (zelfstandig) ondernemer
5. Flex-, nuluren- of oproepcontract
6. Uitzendkracht/via payroll
7. Wil ik liever niet zeggen

Voor v1e t/m v1L geldt: Indien v1d = 1,2,3 dan vraag voorleggen met 'baan' en voor v1d= 4,5,6, 7 vraag voorleggen met 'werk'.

Indien v1a = 1,2,3,4,5

V1e

Hoe tevreden bent u over het salaris van uw <baan/werk>? (dus over hoeveel u verdient)

Waarbij 1 = heel ontevreden en 10 = heel tevreden

Heel ontevreden										Heel tevreden	Weet ik niet
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		11

Indien v1a = 1,2,3,4,5

V1f

En hoe tevreden bent u over de inhoud van uw <baan/werk>? (dus of het leuk en interessant werk is)

Waarbij 1 = heel ontevreden en 10 = heel tevreden

Heel ontevreden										Heel tevreden	Weet ik niet
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		

Indien v1a = 1,2,3,4,5

V1g

Hoe groot schat u de kans dat u binnen nu en 12 maanden tegen uw zin uw huidige <baan/werk> zult verliezen?

1. heel klein
2. redelijk klein
3. niet klein, niet groot
4. redelijk groot
5. heel groot
6. Weet ik niet

Indien v1a = 1,2,3,4,5

V1h

Stel u verliest uw huidige <baan/werk>. Hoe groot schat u dan de kans dat u <een nieuwe baan/nieuw werk> zult vinden met een vergelijkbaar salaris?

1. heel klein
2. redelijk klein
3. niet klein, niet groot
4. redelijk groot
5. heel groot
6. Weet ik niet

Indien v1a = 1,2,3,4,5

V1i

Stel u verliest uw huidige <baan/werk>. Hoe groot schat u dan de kans dat u <een nieuwe baan/nieuw werk> zult vinden <die/dat> u leuk en interessant vindt?

1. heel klein
2. redelijk klein
3. niet klein, niet groot
4. redelijk groot
5. heel groot
6. Weet ik niet

Vraagstelling Indien v1a = 1,2,3,4,5

V1j

Stel u verliest uw huidige <baan/werk>. Kent u dan mensen die u zouden kunnen helpen om een <nieuwe baan/nieuw werk> te vinden? Zo ja, hoeveel?

Vraagstelling Indien v1a=6 & v1b=1

V1j. Zijn er mensen die u kunnen helpen om nieuw werk te vinden? Zo ja, hoeveel?

1. Meerdere mensen (meer dan 3)
2. Enkele mensen (2 of 3)
3. Eén persoon
4. Ik zou niet weten wie

Vraagstelling Indien $v1a = 1,2,3,4,5$

V1k

Stel u verliest uw huidige <baan/werk>. Denkt u dan dat een instelling als het UWV u zou kunnen helpen om een <nieuwe baan/nieuw werk> te vinden?

Vraagstelling Indien $v1a=6$ & $v1b=1$

V1k

Denkt u dat een instelling als het UWV u zou kunnen helpen om nieuw werk te vinden?

1. Zeker wel
2. Waarschijnlijk wel
3. Waarschijnlijk niet
4. Zeker niet
5. Weet ik niet

Indien $v1a = 1,2,3,4,5,7$

V1L1

Hoe verwacht u dat uw arbeidssituatie over 5 jaar is?

1. Veel slechter
2. Slechter
3. Ongeveer hetzelfde
4. Beter
5. Veel beter
6. Ik heb dan geen <baan/werk>
7. Ik ben dan gepensioneerd
8. Weet ik niet

Indien $v1a=6$ & $v1b=1$

V1L2

Hoe verwacht u dat uw arbeidssituatie over 5 jaar is?

1. ik heb dan werk
6. Ik heb dan geen werk
7. Ik ben dan gepensioneerd
8. Weet ik niet

Indien $v1a = 1,2,3,4,5,7$ OF ($v1a=6$ & $v1b=1$)

V1M

Alles bij elkaar genomen, hoe zeker of onzeker voelt u zich over uw kansen op de arbeidsmarkt? (dus het hebben, houden of vinden van <een baan/werk>?)

Waarbij 1 = heel onzeker en 10 = heel zeker

Heel onzeker										Heel zeker	Weet ik niet
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	

De volgende vragen gaan over geld en uw financiën.

V2a

Hoe moeilijk of makkelijk kunt u rondkomen met het inkomen van uw huishouden?

Waarbij 1 = heel moeilijk en 10 = heel makkelijk

Heel moeilijk										Heel makkelijk	Weet ik niet/wil ik niet zeggen
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		

V2b

Stel dat u plotseling 1000 euro nodig heeft voor een noodgeval maar u hebt dat geld niet. Zijn er dan mensen in uw naaste omgeving (familieleden, vrienden, buren) waarvan u verwacht dat ze bereid zijn om u dat geld te lenen? Zo ja, hoeveel mensen?

1. Meerdere mensen (meer dan 3)
2. Enkele mensen (2 of 3)
3. Eén persoon
4. Ik zou niet weten wie

V2c

Hoe verwacht u dat uw financiële situatie over 12 maanden is? Verwacht u dat die slechter, hetzelfde of beter zal zijn?

1. Veel slechter
2. Slechter
3. Ongeveer hetzelfde
4. Beter
5. Veel beter
6. Weet ik niet

V2d

En als we iets verder in de toekomst kijken: hoe verwacht u dat uw financiële situatie over 5 jaar is? Verwacht u dat die slechter, hetzelfde of beter zal zijn?

1. Veel slechter
2. Slechter
3. Ongeveer hetzelfde
4. Beter
5. Veel beter
6. Weet ik niet

V2e

Alles bij elkaar genomen, hoe zeker of onzeker voelt u zich over uw financiële situatie?

Waarbij 1 = heel onzeker en 10 = heel zeker

Heel onzeker										Heel zeker	Weet ik niet
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	

Nu volgt een aantal vragen over uw gezondheid.

V3a

Hoe is uw gezondheid over het algemeen? Zou u die omschrijven als

1. heel erg goed
2. goed
3. redelijk
4. slecht
5. heel erg slecht
6. Weet ik niet

V3b

Als u ziek bent en hulp nodig heeft, zijn er dan mensen waarvan u weet of verwacht dat ze u zullen helpen? (Zoals familieleden, buren of vrienden)? Zo ja, hoeveel?

1. Meerdere mensen (meer dan 3)
2. Enkele mensen (2 of 3)
3. Eén persoon
4. Ik zou niet weten wie

V3c

Wat zijn uw verwachtingen over uw gezondheid over 5 jaar? Verwacht u dat uw gezondheid dan slechter, hetzelfde of beter zal zijn?

1. Veel slechter
2. Slechter
3. Hetzelfde
4. Beter
5. Veel beter
6. Weet ik niet

V3d

Denkt u dat als u over vijf jaar zorg nodig heeft, er voor u voldoende goede zorg beschikbaar zal zijn?

1. Zeker wel
2. Waarschijnlijk wel
3. Waarschijnlijk niet
4. Zeker niet
5. Weet ik niet

V3e

Alles bij elkaar genomen, hoe zeker of onzeker voelt u zich over uw gezondheid?

Waarbij 1 = heel onzeker en 10 = heel zeker

Heel onzeker										Heel zeker	Weet ik niet
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		11

We gaan verder met vragen over uw woonsituatie.

V4a

Woont u in een huurwoning of een koopwoning?

1. Huur, sociale huurwoning
2. Huur, vrije sector woning
3. Koopwoning
4. Anders

v4b

Hoe tevreden bent u met uw huidige woning?

Waarbij 1 = heel ontevreden en 10 = heel tevreden

Heel ontevreden										Heel tevreden	Weet ik niet
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		11

V4c

En hoe tevreden bent u met de buurt waar u momenteel woont?

Waarbij 1 = heel ontevreden en 10 = heel tevreden

Heel ontevreden										Heel tevreden	Weet ik niet
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		11

V4d

Wilt u in uw huidige woning blijven wonen? Of zou u liever verhuizen?

1. Ik wil hier (voorlopig) blijven wonen
2. Ik zou liever verhuizen
3. Weet ik niet

V4e

(Indien $v_{4d}=1$ voeg voor: Stel dat u wilt verhuizen.)

(Indien $v_{4d}=2$ voeg voor: U wilt dus liever verhuizen.)

Hoe makkelijk of hoe moeilijk denkt u een passende woning te kunnen vinden?

1. Heel makkelijk
2. Makkelijk
3. Niet makkelijk, niet moeilijk
4. Moeilijk
5. Heel moeilijk
6. Weet ik niet

Indien $v_{4e} = 4,5$

Random aanbieden, behalve 8 (vast aan het einde)

V4f

(Indien $v_{4d}=1$ voeg voor: Stel dat u wilt verhuizen.)

(Indien $v_{4d}=2$ voeg voor: U wilt dus liever verhuizen.) Waarom denkt u dat het voor u moeilijk is om een passende woning te vinden?

Meerdere antwoorden mogelijk

1. Ik heb niet voldoende inschrijfduur bij de woningbouwvereniging
2. Ik heb niet voldoende geld voor een andere huurwoning
3. Ik heb niet voldoende eigen geld voor een koophuis
4. Ik heb niet voldoende (vast) inkomen voor een passende hypotheek
5. Ik heb een studieschuld
6. Er is te weinig aanbod in de plaats waar ik wil wonen
7. Er is te weinig aanbod dat voldoet aan mijn woonwensen
8. Ik ben op zoek naar een gelijkvloerse woning
9. Anders

V4g

Alles bij elkaar genomen, hoe zeker of onzeker voelt u zich over uw kansen op de woningmarkt?

Waarbij 1 = heel onzeker en 10 = heel zeker

Heel onzeker										Heel zeker		Weet ik niet
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10			11

Dan een paar vragen over familie en vrienden.

V5a

Heeft u één of meer kinderen van 18 jaar of jonger?

1. Ja
2. Nee

Indien v5a = 1

V5b

Hoe denkt u over de toekomst van uw kind of kinderen? Denkt u dat uw kind of kinderen het later slechter of beter zullen krijgen dan u? Of ongeveer hetzelfde?

1. Veel slechter
2. Slechter
3. Hetzelfde
4. Beter
5. Veel beter
6. Weet ik niet

V5c

Zijn er mensen met wie u kunt praten als u verdrietig bent of emotionele problemen hebt? Zo ja, hoeveel?

1. Meerdere mensen (meer dan 3)
2. Enkele mensen (2 of 3)
3. Eén persoon
4. Ik zou niet weten wie

V5d

Heeft u op dit moment een vaste partner? Zo ja, woont u daarmee samen?

1. Ja en ik woon samen
2. Ja, maar ik woon niet samen
3. Nee
4. Wil ik liever niet zeggen

Indien v5d = 1 of 2

V5e

Denkt u dat u over 5 jaar nog samen bent met deze partner?

1. zeker wel
2. waarschijnlijk wel
3. waarschijnlijk niet
4. zeker niet
5. weet ik niet
6. wil ik liever niet zeggen

v5f

Alles bij elkaar genomen, hoe zeker of onzeker voelt u zich over uw sociale contacten (dus of ze voor u klaar staan als u problemen heeft)?

Waarbij 1 = heel onzeker en 10 = heel zeker

Heel onzeker										Heel zeker	Weet ik niet
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		

De volgende vragen gaan over gebeurtenissen die u kunt meemaken in uw leven.

V6a

Heeft u in uw leven één of meer van de volgende gebeurtenissen meegemaakt?

		Ja	Ja, enigszins	Nee, nooit meegemaakt	Dat wil ik niet zeggen
A	Ernstige problemen met mijn gezondheid (geestelijk of lichamelijk)				
B	Serieuze financiële problemen/schulden				
C	Een scheiding van mijn partner/einde aan een lange relatie met mijn partner				
D	Een lange periode van werkloosheid terwijl ik wel wilde werken				
E	Problemen met mijn woning/het vinden van huisvesting				

V6b

Hoe lang is het geleden dat u deze gebeurtenissen heeft meegemaakt?

		Dat speelt nog steeds	Minder dan 5 jaar geleden	Tussen 5 en 10 jaar geleden	Meer dan 10 jaar geleden	Ik weet het niet meer
A	Ernstige problemen met mijn gezondheid (geestelijk of lichamelijk) (indien v6a.a=1,2)					
B	Serieuze financiële problemen/ schulden (indien v6a.b=1,2)					
C	Een scheiding van mijn partner/einde aan een lange relatie met mijn partner (indien v6a.c=1,2)					
D	Een lange periode van werkloosheid terwijl ik wel wilde werken (indien v6a.d=1,2)					
E	Problemen met mijn woning/het vinden van huisvesting (indien v6a.e=1,2)					

V7a

Alles bij elkaar genomen, hoe zou u uw huidige leefomstandigheden omschrijven? Als heel stabiel en zeker, of als heel veranderlijk en onzeker?

Waarbij 1 = heel veranderlijk en onzeker en 10 = heel stabiel en zeker

Heel veranderlijk en onzeker										heel stabiel en zeker	Weet ik niet
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		

V7b

Alles bij elkaar genomen, hoeveel zorgen maakt u zich over uw persoonlijke toekomst?

Helemaal geen zorgen										Heel veel zorgen	Weet ik niet
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		

Random aanbieden

V8a

Hieronder staan zeven stellingen. Wilt u voor elke stelling aangeven in hoeverre u het hiermee eens of oneens bent?

		Helemaal mee eens	Een beetje mee eens	Niet mee eens, niet mee oneens	Mee oneens	Helemaal mee oneens
A	Sommige van mijn problemen kan ik met geen mogelijkheid oplossen					
B	Soms voel ik me een speelbal van het leven					
C	Ik heb weinig controle over de dingen die me overkomen					
D	Ik kan ongeveer alles als ik mijn zinnen erop gezet heb					
E	Ik voel me vaak hulpeloos bij het omgaan met de problemen van het leven					
F	Wat in de toekomst gebeurt, hangt voor het grootste deel van mezelf af					
G	Er is weinig dat ik kan doen om belangrijke dingen in mijn leven te veranderen					

Random aanbieden

V8b

Hoe goed omschrijven de volgende stellingen uw eigen persoonlijkheid?

Ik zie mezelf als iemand die ...

		Helemaal mee eens	Een beetje mee eens	Niet mee eens, niet mee oneens	Mee oneens	Helemaal mee oneens
A	Ontspannen is en goed tegen stress kan					
B	Snel nerveus en onzeker wordt					
C	Kalm en emotioneel stabiel is					
D	Zorgelijk is aangelegd en makkelijk van streek raakt					

V8c

Deze enquête ging over onzekerheid op het gebied van wonen, werken, geld, uw gezondheid en sociale contacten.

Welke omschrijving van onzekerheid past het best bij u?

1. Ik voel me kwetsbaar in mijn huidige situatie
2. Ik maak me zorgen over mijn toekomst
3. Geen van beide

Tot slot willen we u nog drie vragen stellen over Nederland.

V8d

Hoe vindt u dat het over het algemeen gaat met Nederland? Vindt u dat het over het algemeen de verkeerde kant of de goede kant op gaat in Nederland?

1=helemaal de verkeerde kant op en 10=helemaal de goede kant op

Helemaal de verkeerde kant op										Helemaal de goede kant op	Weet ik niet
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		

V8e

Hoe tevreden bent u over het algemeen met de Nederlandse samenleving?

1=heel ontevreden en 10=heel tevreden

Heel ontevreden										Heel tevreden	Weet ik niet
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		

V8f

Hoeveel vertrouwen heeft u over het algemeen in de politiek?

1=geen enkel vertrouwen en 10=alle vertrouwen

Geen enkel vertrouwen										alle vertrouwen	Weet ik niet
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		

Achtergrondkenmerken

Enkel gesteld aan respondenten vanuit extern panel.

Geslacht

Allereerst willen wij u vragen enkele achtergrondgegevens in te vullen.

Bent u....?

Vul het geslacht in dat in uw paspoort of op uw identiteitskaart staat.

- Man
- Vrouw
- Anders

Leeftijd

Wat is uw leeftijd?

Etniciteit

De volgende vragen gaan over het **geboorteland** van u en uw ouders. Deze worden gebruikt om uw land van herkomst te bepalen. U bent niet verplicht te antwoorden. Door te antwoorden geeft u uitdrukkelijk toestemming aan ons om deze gegevens **alleen voor onderzoekdoeleinden** te gebruiken. De gegevens worden volstrekt vertrouwelijk behandeld en niet aan derden verstrekt. In welk land bent u **zelf** en in welk land zijn **uw ouders** geboren?

- Zelf: _____
  - Vader: _____
  - Moeder: _____
1. Nederland
  2. Turkije
  3. Marokko
  4. Suriname
  5. (voormalige) Nederlandse Antillen / Aruba
  6. Bulgarije
  7. Polen
  8. Roemenië
  9. Indonesië / voormalig Nederlands-Indië
  10. Japan
  11. Verenigde Staten, Canada
  12. Australië, Nieuw-Zeeland
  13. Afrika
  14. Ander Europees land
  15. Ander niet-Europees land
  16. Weet ik niet
  17. Wil ik niet zeggen

Postcode

Wat zijn de vier cijfers van uw postcode?

Opleiding

Wat is uw hoogst gevolgde opleiding?

Deze opleiding hoeft niet te zijn afgemaakt.

Ben je student? Vul dan de opleiding in die je momenteel volgt.

- Geen onderwijs / basisonderwijs / cursus inburgering / cursus Nederlandse taal
- LBO / VBO / VMBO (kader- of beroepsgerichte leerweg) / MBO 1 (assistentenopleiding)
- MAVO / HAVO of VWO (eerste drie jaar) / ULO / MULO / VMBO (theoretische of gemengde leerweg) / voortgezet speciaal onderwijs
- MBO 2, 3, 4 (basisberoeps-, vak-, middenkader- of specialistenopleiding) of MBO oude structuur (vóór 1998)
- HAVO of VWO (overgegaan naar de 4e klas) / HBS / MMS / HBO-propedeuse of WO-propedeuse
- HBO (behalve HBO-master) / WO-kandidaats- of WO-bachelor
- WO-doctoraal of WO-master of HBO-master / postdoctoraal onderwijs
- Weet niet / wil niet zeggen

Werksituatie

Welke situatie is op dit moment het meest op u van toepassing?

- Ondernemer met personeel
- ZZP'er/freelancer
- Werkzaam in loondienst (bedrijfsleven)
- Werkzaam bij de overheid
- Werkzaam bij de semi-overheid (onderwijs, zorg, politie, etc.)
- Arbeidsongeschikt
- Werkloos / werkzoekend / bijstand
- Gepensioneerd of VUT
- Studerend / schoolgaand
- Huisvrouw / huisman
- Anders

Huishoudensamenstelling

Hoe is uw huishouden samengesteld?

- Ik woon alleen
- Ik woon alleen (zonder partner) met kinderen
- Ik ben gehuwd/woon samen zonder thuiswonende kinderen
- Ik ben gehuwd/woon samen met thuiswonende kinderen
- Ik woon bij mijn ouder(s)/verzorger(s)
- Anders
- Weet niet/wil niet zeggen

Inkomen (sinds augustus 2020)

In welke categorie valt het totale bruto jaarinkomen* van uw huishouden?

* Dat is de optelling van alle inkomens van de leden van uw huishouden vóór aftrek van belastingen en premies.

- Minimum (minder dan € 14.100)
- Beneden modaal (€ 14.100 tot € 29.500)
- Bijna modaal (€ 29.500 tot € 36.500)
- Modaal (€ 36.500 tot € 43.500)
- Tussen 1 en 2 keer modaal (€ 43.500 tot € 73.000)
- Twee keer modaal (€ 73.000 tot € 87.100)
- Meer dan 2 keer modaal (€ 87.100 of meer)
- Weet ik niet / wil ik niet zeggen

Stemgedrag

Heeft u gestemd, en zo ja op welke partij, bij de Tweede Kamerverkiezingen van maart 2021?

1. VVD
2. D66
3. PVV
4. CDA
5. SP
6. PvdA
7. GroenLinks
8. Forum voor Democratie
9. Partij voor de Dieren
10. ChristenUnie
11. Volt
12. JA21
13. SGP
14. DENK
15. 50PLUS
16. BoerBurgerBeweging
17. BIJ1
18. Andere partij, namelijk...
19. Blanco/ongeldig
20. Nee, ik heb niet gestemd
21. Nee, ik heb geen stemrecht
22. Wil ik niet zeggen
23. Weet ik niet (meer)

Standaardafsluiting.

Wilt u nog iets zeggen wat niet aan de orde is geweest?

I&O Research Enschede

Zuiderval 70
Postbus 563
7500 AN Enschede
T (053) 200 52 00
E info@ioresearch.nl
KVK-nummer 08198802

I&O Research Amsterdam

Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam
T (020) 308 48 00
E info@ioresearch.nl